

<https://doi.org/10.62837/2024.11.320>

QULİYEV NİGAR ƏSGƏR QIZI

rahmanova.nigar@gmail.com

Azərbaycan dillər Universiteti

Təbriz küç 81

MƏTNİN SOSIAL, MƏDƏNİ VƏ PSIXOLOJİ CƏHƏTLƏRİNİN TƏHLİLİ

Açırsözlər: Mətn dilçiliyi, Ekstralingvistik amillər, Kommunikasiya., Diskurs, Funksional üslubiyyət

Mətnin sosial, mədəni və psixoloji cəhətlərinin təhlili, müxtəlif aspektlərdən bir mətnin dərinliklərini anlamağa və onun kontekstindəki dəyərləri, düşüncələri və davranışları qiymətləndirməyə yönəlmiş bir yanaşmadır. Bu təhlil, mətnin yalnız sözlərindən və ifadələrindən ibarət olmadığını, həmçinin mətnin yaranma şəraitinə, müəllifin həyat və sosial mühitinə, habelə oxucu və cəmiyyətlə olan əlaqələrinə əsaslanaraq daha geniş bir perspektivdən başa düşülməsi lazım olduğunu göstərir.

Bu hissədə, mətni təhlil edərkən sosial, mədəni və psixoloji faktorların əhəmiyyəti nəzərdən keçiriləcəkdir. Mətnin sosial cəhətləri onun cəmiyyətlə əlaqəsini, mədəni aspektləri cəmiyyətin yaratdığı və ya təbliğ etdiyi dəyərləri, psixoloji cəhətləri isə insan psixikasının və davranışlarının təhlilini əhatə edir. Məqsəd, mətnin ətraflı şəkildə necə işlədiyini və onun insan düşüncəsi və həyatına necə təsir etdiyini daha dərinləndirərək anlamaqdır. Təhlil, həmçinin mətndəki fərdi və kollektiv dəyərlərin, əxlaqın, sosial normların, insan təcrübələrinin və cəmiyyətin mədəni kodlarının necə təzahür etdiyini aşkar etməyə yönəldəcəkdir. Bu yanaşma, yalnız mətnin formal quruluşunu deyil, həm də onun arxasında yatan sosial və mədəni kontekstləri başa düşməyə kömək edəcəkdir. Mətnin sosial cəhətlərinin təhlili, onun cəmiyyətlə olan əlaqələrini və cəmiyyətin mətndə necə təzahür etdiyini araşdırır. Sosial təhlil, mətni yalnız yazıldığı dövrün və cəmiyyətin əks-sədasi kimi görmür, həm də mətndəki sosial strukturların və münasibətlərin necə təqdim edildiyini, necə tənqid edildiyini və ya təbliğ edildiyini incələyir.

Cəmiyyətin Struktur və Sinfi Ayrılığı

Mətnə cəmiyyətin müxtəlif siniflərə və təbəqələrə bölünməsi, müxtəlif sosial qrupların qarşılıqlı münasibətləri və bu münasibətlərin necə təzahür etməsi mühüm bir məsələdir. Mətn, yazıldığı dövrün sosial strukturlarını əks etdirə bilər. Məsələn, bir roman və ya əsər, zəngin və kasıb siniflər arasındakı uçurumu və ya mübarizəni təsvir edə bilər. Sinfi fərqliliklər, cəmiyyətdəki ədalətsizlik və zülm məsələlərini gündəmə gətirə bilər, bu da oxucuya müəyyən sosial və ya siyasi mesajlar verə bilər.

Sosial Normalar və Dəyərlər

Mətnin sosial cəhətlərini təhlil edərkən, mədəni və sosial normaların, əxlaq və dəyərlərin mətnə necə daxil edildiyini müəyyən etmək vacibdir. Mətnin içindəki personajlar və onların davranışları vasitəsilə cəmiyyətdə qəbul edilmiş norma və dəyərlər

lər göstərilə bilər. Sosial təhlil, bu normaların tənqidini və ya təbliğini araşdırır. Məsələn, mətnin bir personajı, öz cəmiyyətindəki mövcud sosial normlara qarşı çıxaraq yeni bir dəyər yaratmağa çalışırsa, bu, həmin dövrün və cəmiyyətin sosial vəziyyətinə dair mühüm göstərici ola bilər.

Cəmiyyətdəki Problemlərin Təsviri

Mətn, cəmiyyətin içindəki konkret sosial problemləri əks etdirə və ya tənqid edə bilər. Məsələn, yoxsulluq, irqçilik, gender bərabərsizliyi, və ya təhsil və səhiyyə kimi sahələrdəki çatışmazlıqlar mətndə öz yerini tapa bilər. Mətnin sosial təhlili bu məsələlərin necə göstərildiyini və cəmiyyətdəki bu problemlərə necə yanaşıldığını açıqca çıxarır. Mətnin məqsədi, bəzən bu sosial problemləri ifşa etmək və oxucunu onları düşünməyə təşviq etmək ola bilər.

Toplumsal Strukturlar və İctimai Təbəqələr

Mətnin toplumsal məzmunu, cəmiyyətdəki müxtəlif sinif və təbəqələrin mövcudluğunu və bu təbəqələr arasındakı münasibətləri göstərən bir sahədir. Əsərdə, fərqli sosial təbəqələr (məsələn, zəngin və kasıb, yüksək təhsil sahibləri və sadə işçilər) arasında qarşıdurmalar və ya uyğunluqlar təsvir edilə bilər. Bu münasibətlər bəzən iqtisadi vəziyyət, sosial status, irq və ya cinsiyyətə görə fərqlənir. Mətnin toplumsal məzmunu bu sinif fərqliliklərini, insanların sosial statuslarına görə yaşadıkları çətinlikləri və ya imtiyazları əks etdirə bilər.

Sosial Dəyərlər və Normlar

Toplumsal məzmun, mətndəki dəyərlər və sosial normların təhlilini də əhatə edir. Hər bir cəmiyyətin özünün qəbul etdiyi dəyərlər, etik qaydalar və davranış qaydaları var. Mətnin toplumsal məzmununu incələyərkən, cəmiyyətdə qəbul edilən və ya tənqid edilən normların hansı cəhətləri ilə qarşılaşdığınızı araşdırmaq vacibdir. Məsələn, mətndə ailə dəyərləri, dostluq, sevgi, əmək və mübarizə kimi sosial dəyərlərin necə təqdim olunduğunu anlamağa çalışmaq lazımdır. Bu, həmçinin müəyyən bir cəmiyyətin sosial strukturlarına dair fikir formalaşdırmağa kömək edir.

Burada, mətndəki personajların dəyişən sosial şəraitə və sistemə necə qarşı durduqları, hansı mövqeləri tutduqları vacib rol oynayır.

Milliyyət və Etniyə Dair Məsələlər

Mətnin toplumsal məzmununu təhlil edərkən, milliyyət və etnik kimlik məsələləri də diqqətə alınmalıdır. Müxtəlif etnik qrupların cəmiyyətdəki vəziyyəti, qarşılıqlı münasibətləri və ya diskriminasiyaya qarşı mübarizələri mətndə əks oluna bilər. Bu məsələlər, mətndə millətlərarası əlaqələrin, münaqişələrin və ya birləşmənin necə təsvir edildiyini göstərir. Milliyyət və etnik kimlik, sosial strukturlardakı dəyişikliklər, münaqişələr və ya sülh prosesi kimi məsələlərlə əlaqəli olaraq, əsərdə dərin sosial təhlil tələb edir.

Toplumda Yer Tutma və Rolün Önəmi

Toplumda yer tutma və rolün önəmi, mətndəki personajların və ya sosial qrupların cəmiyyətdəki mövqelərini və bu mövqenin onların həyatlarına və davranışlarına

necə təsir etdiyini təhlil edən bir sahədir. İnsanların cəmiyyətdəki rolu, onların fərdi və kollektiv həyatlarını formalaşdırır. Bu aspekt, həmçinin cəmiyyətdəki strukturların necə işlədiyini və fərdlərin sosial təbəqələrdə və ya qruplarda necə yer tutduqlarını başa düşməyə kömək edir.

Sosial Hiyerarşilərin Rolun Təyin Edilməsindəki Rolu

Cəmiyyətdəki mövqe, çox vaxt sosial hiyerarşilərə bağlıdır. Toplumda müəyyən siniflər, təbəqələr və ya qruplar arasında fərqli mövqelər var və bu mövqelər, şəxslərin və ya kollektivlərin davranışlarını və həyat tərzini müəyyən edir. Mətnə, sosial hiyerarşinin necə qurulduğunu və fərdlərin bu hiyerarşidə necə yer tutduqlarını araşdırmaq vacibdir. Məsələn, əsər sosial zülm, ədalətsizlik və təbəqə fərqlilikləri üzərində qurula bilər. Bu baxımdan, mətnin toplumsal məzmununu başa düşmək, fərdi həyat tərzinin sosial strukturlarla necə əlaqəli olduğunu və bu strukturların fərdlər üzərində necə təsir göstərdiyini təhlil etməyə imkan verir.

Ailə və İctimai Rollar

Toplumda yer tutma, çox vaxt şəxsin ailə və cəmiyyətdəki roluna əsaslanır. Ailədə və daha geniş sosial mühitdə qəbul edilən və gözlənilən davranışlar, insanın öz yerini müəyyənləşdirir. Məsələn, mətnə bir personajın ailə başçısı, işçi və ya lider olması, onun cəmiyyətdəki yerini təyin edir və bu, həmin şəxsə qarşı gözləntiləri və sosial öhdəlikləri formalaşdırır. Hər bir insanın sosial rolu, onun həyatını müəyyən edən mühüm bir amil olaraq çıxış edir. Mətnin bu aspektinin təhlili, insanların cəmiyyətdəki rollarının necə dəyişə biləcəyini və ya bu rolların necə təzyiq altında olduğu məsələlərini araşdırır.

Sosial Hərəkət və Dəyişikliklərdə Yer Tutma

Mətnəki personajlar, bəzən cəmiyyətdəki mövqələrini dəyişdirmək və ya sosial dəyişikliklər yaratmaq məqsədilə hərəkət edirlər. Bu, onların həyatlarında və toplumsal rollarında böyük təsirə səbəb ola bilər. İnsanlar və qruplar, sosial hərəkətlər və dəyişikliklər vasitəsilə mövqələrini dəyişdirə və ya yenidən qurmağa cəhd edə bilərlər. Məsələn, mətnə bir personajın ədalətsiz sosial struktura qarşı mübarizəsi və ya mövqeyinin dəyişməsi, həmin cəmiyyətin sosial quruluşu üzərində dərin təsir yarada bilər. Bu, həm də toplumda fərdin rolunun necə dəyişə biləcəyinə dair kritik bir baxış təqdim edir.

Mətnin mədəni cəhətlərinin təhlili, bir əsərin cəmiyyətin mədəniyyətinə, ənənələrinə, dəyərlərinə və adətlərinə necə daxil olduğunu və bu mədəniyyətin mətnə necə təzahür etdiyini araşdıran bir yanaşmadır. Bu təhlil, mədəniyyətin yalnız dil və simvollarından ibarət olmadığını, həmçinin cəmiyyətin kollektiv yaddaşı, inancları və yaşam tərzilə bağlı dərin bir əlaqə yaratdığını göstərir. Mədəni cəhətlərin təhlili, mətni yalnız bədii bir əsər kimi deyil, həm də cəmiyyətin mədəni və sosial təcrübələrini əks etdirən bir aynası kimi görməyə imkan verir.

Mədəniyyətin Əsərə Təsiri

Mətnin mədəniyyətlə əlaqəsi, əsasən onun yazıldığı cəmiyyətin mədəni xüsusiyyətlərindən qaynaqlanır. Hər bir cəmiyyətin özünəməxsus mədəni kodları, dəyərləri və adət-ənənələri var ki, bu da əsərlərin yaradılmasında mühüm rol oynayır. Mətndəki personajların davranışları, qərarları, sosial münasibətləri və dil istifadəsi, həmin cəmiyyətin mədəniyyətinin bir əksidir.

Ənənə və Mədəni Dəyərlər

Mətnin mədəni cəhətləri, cəmiyyətin ənənələrini və dəyərlərini əks etdirə bilər. Bu, bir xalqın həyat tərzini, inanc sistemləri, adətləri və davranış normaları ilə əlaqəli olan məsələləri əhatə edir. Məsələn, əsər bir xalqın bayram adətləri, mərasimlər və ya həyatın vacib mərhələləri (doğum, evlilik, ölüm) haqqında təsvirlər təqdim edə bilər. Mədəni təhlil, bu ənənələrin əsərdəki rolunu və onların personajların həyatına necə təsir etdiyini göstərir. Bu, həm də cəmiyyətin kollektiv yaddaşını, onun mədəni davamlılığını və ya dəyişməsinə anlamağa kömək edir.

Dini və İnancların Təsiri

Dini inanclar və ənənələr, cəmiyyətin mədəniyyətində mühüm yer tutur. Mətnin mədəni cəhətlərinin təhlilində dini təsirlər və bu təsirlərin əsərdə necə əks olunduğu əhəmiyyətli bir yer tutur. Mətnə dini mövzular, simvollar və ya şəxsiyyətlər varsa, bu, əsərin yazıldığı cəmiyyətin dini anlayışlarını, ənənələrini və inanclarını əks etdirə bilər. Dini təhlil, mətndəki şəxslərin həyatına və qərarlarına təsir edən dini motivləri, məsələləri və ya inanc sistemlərini analiz edir. Bu, həmçinin cəmiyyətdəki dini dəyişikliklərin və ya qarşıdurmaların mətnə necə yer aldığını göstərir.

Dil və İfadə Tərzi

Mətnə istifadə olunan dil və ifadə tərzini, cəmiyyətin mədəni xüsusiyyətlərini, ideyalarını və sosial strukturlarını əks etdirən əsas elementlərdəndir. Mədəni təhlil, əsərdəki dilin necə formalaşdığını, hansı dialektlərin, slənglərin və ya xüsusi ifadələrin istifadə edildiyini araşdırır. Bu dil istifadəsi, mədəniyyətin və sosial qrupların ünsiyyət tərzini və mədəniyyətin müxtəlif aspektlərini göstərir. Məsələn, mətndəki personajlar arasındakı dialoqlar, müəyyən sosial və mədəni xüsusiyyətləri üzə çıxara bilər, bu da əsərin mədəniyyətlə əlaqəsini gücləndirir.

Personajların Psixoloji İnkişafı

Mətnin psixoloji təhlilində ilk diqqət yetirilən mövzu, personajların psixoloji inkişafıdır. Əsərdəki personajlar, çox vaxt müəyyən bir psixoloji keçid və inkişafdan keçir. Bu inkişaf, xarakterlərin daxili dəyişikliklərindən, psixoloji təcrübələrindən və mübarizələrindən ibarət ola bilər. Məsələn, bir personajın psixoloji inkişafı onun güclü və ya zəif tərəflərini, təcrübələrinin və daxili mübarizələrinin necə formalaşdığını və nəticədə şəxsiyyətinin necə dəyişdiyini əks etdirə bilər. Psixoloji inkişaf, həm də şəxsiyyətin formalaşmasında mühitin və digər personajların təsirini nümayiş etdirə bilər.

Şəxsiyyətin Zəif və Güclü Tərəfləri

Mətnin psixoloji cəhətlərinin təhlilində, personajların şəxsiyyətinin zəif və güclü tərəfləri diqqət mərkəzində olur. Hər bir personajın daxili dünyasında özünü qoruma, uğur qazanma və ya digər insanlarla münasibətlərini qurma kimi psixoloji ehtiyacları mövcuddur. Bu ehtiyacların necə qarşılandığı və hansı şəraitdə zəifliklər və ya güclü tərəflər ortaya çıxdığı mətndəki psixoloji təhlilin əsas hissələrini təşkil edir. Personajın güclü tərəfləri (məsələn, cəsarət, inam, dürüstlük) və zəiflikləri (məsələn, qorxu, narahatlıq, qeyri-sabit emosional vəziyyətlər) onun davranışlarına və münasibətlərinə təsir edir. Bu, həmçinin xarakterin inkişafını və şəxsi mübarizələrini aydınlaşdırır.

İnsan Münasibətləri və Sosial Psixologiya

Mətnin psixoloji təhlili, personajların bir-biri ilə olan münasibətlərini və bu münasibətlərin onların psixoloji vəziyyətinə necə təsir etdiyini də nəzərə alır. İnsanlar sosial varlıqlardır və onların psixoloji vəziyyəti çox vaxt başqaları ilə münasibətlərinə bağlıdır. Mətndəki personajların bir-birinə olan münasibətləri – dostluq, sevgi, nifrət, rəqabət, qarşılıqlı dəstək və ya ziddiyyətlər – onların psixoloji vəziyyətini və qərarlarını əhəmiyyətli şəkildə formalaşdırır. Sosial psixologiyanın nəzəriyyələrinə əsaslanaraq, əsərdəki münasibətlər və sosial təsirlər, psixoloji təhlilin əsasını təşkil edir.

Pozitif və Negativ Karakterler

Karakterler genellikle pozitif ve negatif özellikler taşır. Pozitif karakterler genellikle erdemli, cesur, yardımsever veya özverili olurken, negatif karakterler kıskançlık, egoizm, zalimlik gibi olumsuz özelliklerle tanımlanır. Bununla birlikte, her iki tür karakter de içsel çatışmalarla ve gelişim süreçleriyle derinleşebilir. Pozitif karakterler, genellikle iyiliği ve doğruyu arayışlarıyla tanınırken, negatif karakterler bazen dışsal çevrelerin ya da içsel çatışmalarının etkisiyle yanlış yollara sapabilir. Bir karakterin gelişimi, onun başlangıçtaki olumlu veya olumsuz özelliklerinin zamanla nasıl değiştiğini gösterebilir.

Karakterin Duygusal Durumları ve Tepkileri

Bir karakterin duygusal tepkileri, onun ruh halini ve düşünsel durumunu yansıtan önemli unsurlardır. Bu duygusal tepkiler, karakterin içsel dünyasını ve olaylara verdiği reaksiyonları anlamaya yardımcı olur. Örneğin, bir karakterin bir kayıp ya da travma sonrası yaşadığı üzüntü, öfke ya da korku gibi duygular, onun dış dünyaya karşı tutumunu etkiler. Duygusal tepkiler, genellikle karakterin kişilik özellikleriyle örtüşür. Yani, bir karakterin duygusal durumu, onun geçmiş deneyimleri, değerleri ve inançlarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, duygusal yansımalar sadece bir tepkiden daha fazlasını ifade eder; karakterin düşünsel ve psikolojik yapısının bir izdüşümüdür.

İçsel Çatışmaların Duygusal Etkileri

İçsel çatışmalar, bir karakterin yaşadığı duygusal yansımaların merkezinde yer alır. Karakterin duygusal dünyasında meydana gelen bu çatışmalar, genellikle onun değerleri, arzuları ve korkuları arasındaki gerilimlerden doğar. Örneğin, bir karakterin özlemi ile toplumun beklentileri arasındaki gerilim, büyük bir duygusal çıkmaza

yol açabilir. İçsel çatışmalar, karakterin duygusal dünyasında önemli değişiklikler yaratır və bu değişikliklər onun kararlarını və davranışlarını doğrudan etkiler. Bu çatışmaların ortaya koyduğu duygusal yansımalar, karakterin ruh halindeki dalgalanmaları ve dönüşümleri gösterir.

Duygusal Gerilim ve Hikaye Dinamikleri

Duygusal yansımalar, hikayenin dinamiklerini şekillendiren önemli bir faktördür. Eserdeki duygusal gerilim, olayların akışını ve karakterlerin birbirleriyle olan ilişkilerini etkiler. Bir karakterin yaşadığı duygusal yoğunluk, hikayenin temposunu ve duygusal atmosferini belirler. Örneğin, bir karakterin öfkesinin zirveye ulaşması, eserin dramatik gerilimini artırabilir. Aynı şekilde, bir karakterin huzur bulması veya mutluluğa ulaşması, hikayenin duygusal tonunu yumuşatabilir. Bu tür duygusal değişimler, okuyucunun duygusal katılımını sağlayarak esere daha derin bir anlam kazandırır.

Cəmiyyətin Təsiri və Psixoloji Dönüşüm

Cəmiyyətin təzyiqləri, sosial norma və qaydalar, fərdin psixoloji vəziyyətini dərin şəkildə təsir edə bilər. Eserlərdə, xarakterlərin sosial mühitlə münasibətləri onların daxili dünyalarına və psixoloji dəyişimlərinə səbəb olur. Məsələn, bir cəmiyyətin individualizmə və ya kollektivizmə yönəlməsi, xarakterin psixoloji olaraq necə özünü hiss etdiyini və hansı qərarları verdiyini müəyyənləşdirir. Əgər cəmiyyət fərdin müstəqilliyini təqdir edərsə, xarakter bu sosial mühitdə özünü güclü hiss edə bilər. Əksinə, sosial mühitdə təzyiqlər və sosial qeyri-bərabərliklər xarakterin psixoloji vəziyyətində narahatlıq və çətinliklərə yol açar.

Sosial İdeologiyalar və Psixoloji Ziddiyyətlər

Sosial və mədəni ideologiyalar, fərdlərin psixoloji dünyasında ziddiyyətlər yarada bilər. Bu ideologiyalar xarakterlərin özlərini necə gördüklərini, öz müstəqilliklərini və ya asılılıqlarını necə qəbul etdiklərini təsir edir. Sosial ideologiyalar, xüsusilə siyasət, sinif münasibətləri, gender bərabərliyi və ya etnik ayrı-seçkilik kimi mövzularla əlaqəli olduqda, xarakterlərdə dərin psixoloji çətinliklərə səbəb ola bilər. Bu ideologiyaların təsiri altında olan xarakterlər, daxili psixoloji ziddiyyətlərlə qarşılaşa bilər və bu ziddiyyətlər, əsərin dramatik strukturunu gücləndirən mühüm elementlərdən biri ola bilər.

Psixoloji Yansımalarla Sosial və Mədəni Perspektivdən Baxmaq

Xarakterlərin yaşadığı daxili dünyadakı dəyişikliklər, sosial və mədəni təsirlərlə əlaqələndirilə bilər. Bir xarakterin psixoloji vəziyyəti yalnız onun şəxsi təcrübələrindən deyil, həm də yaşadığı cəmiyyətdən və mədəni mühitdən asılıdır. Məsələn, bir xarakterin sevgi və ya nifrət kimi emosiyalarının kökləri, onun sosial çevrəsi və mədəni baxış açısına dayanır. Eserin mədəni və sosial mühitini nəzərə alaraq psixoloji vəziyyətlər daha dərin və anlaşılan olur.

Xarakterlərin Duygusal və Psixoloji Gelişimi

Sosial və mədəni təsirlər, xarakterlərin emosional və psixoloji inkişafını müəyyənləşdirən mühüm amillərdir. Bir çox əsərdə, xarakterlər sosial və mədəni

şərtlər səbəbindən psixoloji olaraq inkişaf edirlər. Məsələn, bir xarakterin uşaqlıqda yaşadığı sosial ayrı-seçkilik və ya mədəni təzyiqlər, onun psixoloji vəziyyətinə təsir edir. Bu təzyiqlər, xarakterin həyatını və qərarlarını təsir edərək onun daxili dünyasında böyük dəyişikliklərə səbəb olur. Bunun nəticəsi olaraq, xarakterin dəyişimi yalnız psixoloji, həm də sosial və mədəni kontekstdə izah edilə bilər.

Xülasə:

Funksional üslubiyyat dilin müxtəlif sosial və kommunikativ sahələrdə istifadə üsullarını araşdırır. Mətn dilçiliyinin inkişafı ilə mətnlərin ekstralingvistik amillər və ünsiyyət şəraiti kontekstində öyrənilməsi aktuallaşıb. Kommunikasiyanın uğuru mətnin struktur təmliqından və məzmun-kommunikativ aspektlərinin nəzərə alınmasından asılıdır. Diskurs real həyatda mətnin sosial və mədəni reallaşma şəraitini əks etdirən daha geniş kommunikativ vahid kimi qəbul edilir. Nəticədə, dil vahidlərinin kommunikativ və koqnitiv aspektlərdə tədqiqi müasir dilçiliyin əsas istiqamətlərindən biridir.

ГУЛИЕВА НИГЯР АСКЕР ГЫЗЫ АНАЛИЗ СОЦИАЛЬНЫХ, КУЛЬТУРНЫХ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ АСПЕКТОВ ТЕКСТА

Резюме:

Функциональная стилистика изучает способы использования языка в различных социальных и коммуникативных сферах. С развитием лингвистики текста стало актуальным исследование текстов в контексте экстралингвистических факторов и условий общения. Успех коммуникации зависит от структурной целостности текста и учета его содержательно-коммуникативных аспектов. Дискурс рассматривается как более широкий коммуникативный единица, отражающая социальные и культурные условия реальной жизни. В результате изучение языковых единиц с коммуникативной и когнитивной точек зрения стало одним из основных направлений современной лингвистики.

GULIEVA NIGAR ASGER ANALYSIS OF THE SOCIAL, CULTURAL, AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF THE TEXT

Resume:

Functional stylistics explores the ways language is used in various social and communicative domains. With the development of text linguistics, the study of texts in the context of extralinguistic factors and communication conditions has gained significance. The success of communication depends on the structural integrity of the text and the consideration of its content-communicative aspects. Discourse is viewed as a broader communicative unit reflecting the social and cultural conditions of real life. Consequently, the study of linguistic units from communicative and cognitive perspectives has become one of the main directions in modern linguistics.

Rəyçi : dosent f.e.d.Aida Sobor